

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ЯК ОКРЕМОГО ВИДУ ТАЄМНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Постановка проблеми. Перехід до ринкових відносин неминуче приводить до посилення конкуренції між суб'єктами господарювання. Рівень конкурентоспроможності в чималому ступені залежить від уміння суб'єкта господарювання захистити свою комерційну інформацію від її неправомірного використання. У змаганнях між суб'єктами господарювання важливу роль відіграє комерційна таємниця та її захист.

Актуальність аналізу комерційної таємниці підвищується в зв'язку з перспективами вступу України до Європейського Союзу, що висуває необхідність виконання вимог Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) [6], зокрема, що стосується комерційної таємниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу написання статті покладено ґрунтовний аналіз нормативно-правових актів, зокрема інформаційного законодавства та кодифікованих законів України. Проведений аналіз свідчить, що в Україні вирішенням проблеми, пов'язаної з комерційною таємницею, повинно стати прийняття закону «Про комерційну таємницю» та приведення українського законодавства у відпо-

відність із законодавством розвинутих країн з ринковою економікою.

Виходячи із зазначеного, основною метою статті є визначення найбільш актуальних проблем у сфері що стосується комерційної таємниці як окремого виду таємної інформації в Україні.

Виклад основного матеріалу. У процесі підприємницької діяльності при створенні нових технологій, що є наслідком інтелектуальної праці, виникають насичені різноманітними відомостями інформаційні об'єкти, які мають комерційну цінність, – усілякі методики, перспективні технічні рішення, результати маркетингових досліджень тощо, спрямовані на досягнення підприємницького успіху, які потребують додаткового захисту від конкурентів. Інформація є першоосновою життя сучасного суспільства, предметом і продуктом його життєдіяльності, а процес її створення, накопичення, зберігання, передавання та обробки стимулює прогрес у сфері знарядь її виробництва – електронно-обчислювальної техніки, засобів телекомунікації та системи зв'язку. Однак комп'ютерні технології не єдина загроза комерційній таємниці. Комерційна таємниця як об'єкт інтелекту-

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

альної власності має певні особливості, зокрема, це її універсальність серед інших об'єктів інтелектуальної власності, оскільки під поняття «комерційна таємниця» можна підвести найрізноманітніші відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю суб'єкта господарювання. Отже, у сфері ринкової економіки інформація стає товаром, а тому її отримання, зберігання, передавання та використання мають підпорядковуватися законам товарно-грошових відносин, тобто інформація стає об'єктом та інструментом управління. Це, у свою чергу, потребує дослідження й деталізації поняття «комерційна таємниця».

Цивільно-правові відносини щодо комерційної таємниці регулюються положеннями ст. 505–508 Цивільного кодексу України (ЦКУ), якими визначається, зокрема, перелік майнових прав, пов'язаних із правом інтелектуальної власності на комерційну таємницю [1]. Комерційна таємниця – інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому або в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та є предметом адекватних заходів щодо збереження її секретності вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, крім тих, які відповідно до закону не можуть бути

віднесені до комерційної таємниці. Наведене в ЦКУ визначення комерційної таємниці сформульоване з урахуванням сучасних міжнародно-правових підходів до розуміння комерційної таємниці (TRIPS) [6]. Це визначення має міжгалузеве значення в системі законодавства України й підлягає застосуванню під час з'ясування змісту і кваліфікації не лише цивільних, а й трудових, адміністративно-правових, кримінально-правових, процесуальних та інших правовідносин.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» від 9 серпня 1993 року № 611 не можуть бути віднесені до комерційної таємниці:

- статутні документи, які дають право займатися підприємницькою діяльністю та її окремими видами;
- інформація за всіма встановленими формами державної звітності;
- дані, потрібні для перевірки обчислення і сплати податків та інших обов'язкових платежів;
- документи про платоспроможність;
- відомості про чисельність і склад працівників, їхню заробітну плату в цілому та за професіями й посадами, а також про наявність вільних робочих місць;
- документи про сплату податків та обов'язкових платежів;
- інформація про забруднення навколишнього природного середовища, недотримання безпечних умов праці, реалізацію продукції, що завдає шкоди здоров'ю, а також інші пору-

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and state

шення законодавства України та розміри заподіяних при цьому збитків;

– відомості про участь посадових осіб підприємства в кооперативах, малих підприємствах, спілках, об'єднаннях та в інших організаціях, які займаються підприємницькою діяльністю;

– відомості, які відповідно до законодавства підлягають оголошенню [3].

Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, визначає суб'єкт господарювання відповідно до законодавства. Власникові підприємства варто скласти й затвердити перелік інформації, яка не підлягає розголошенню, а також ознайомити із цим переліком працівників, котрі нею володіють. Для визначення такого переліку потрібно створити спеціальну комісію, яка групуватиме й уточнюватиме відповідну інформацію. Кількість членів такої комісії не має перевищувати чотирьох-п'яти осіб. Її створюють із найбільш кваліфікованих і компетентних фахівців основних підрозділів та представників служби безпеки підприємства, ознайомих як із діяльністю підприємства в цілому, так і з роботою окремих підрозділів. Комісія має прописати механізм захисту комерційної таємниці у внутрішніх документах і визначити ступінь відповідальності за її розголошення. На основі цих даних керівник підприємства видає відповідний наказ.

Деякі роботодавці під час прийняття на роботу наполягають, щоб працівники підписали зобов'язання про нерозголошення інформації, що становить комерційну таємницю.

При цьому слід пам'ятати, що працівник має бути обов'язково попередньо ознайомлений із переліком зазначеної вище інформації, адже якщо йому буде невідомо, які відомості належать до комерційної таємниці, то він не нести відповідальності за їх розголошення.

Згідно зі ст. 162 Господарського кодексу України суб'єкт господарювання, який є власником технічної, організаційної або іншої комерційної інформації, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а власник інформації вживає належних заходів для охорони її конфіденційності [2].

Строк правової охорони комерційної таємниці обмежується часом дії сукупності зазначених вище умов. Таким чином, склад та обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок їх захисту визначає самостійно власник цих відомостей або керівник підприємства з дотриманням вимог законодавства. Основним локальним документом у сфері захисту інформації від несанкціонованого доступу є положення про комерційну таємницю.

У ньому бажано відобразити:

– загальні положення щодо функцій керівництва підприємства у сфері захисту інформації, розмежування доступу до цієї інформації;

– порядок приймання та обліку інформації, що містить комерційну таємницю;

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

– порядок поширення комерційної таємниці;

– порядок виключення інформації зі складу такої, що становить комерційну таємницю;

– механізм забезпечення збереження інформації, що є комерційною таємницею, порядок проведення її інвентаризації.

Також слід визначити механізм забезпечення доступу до комерційної таємниці сторонніх осіб (у тому числі органів державної влади, які мають право на отримання певної інформації). Варто передбачити окрему норму, згідно з якою сторонні особи допускаються до ознайомлення з документами, в яких міститься інформація, що становить комерційну таємницю, лише з дозволу керівника за наявності письмового запиту. При цьому такі особи мають або укласти угоду з підприємством про нерозголошення комерційної таємниці, або надати розписку про таке нерозголошення.

Відомості, які можуть бути віднесені до комерційної таємниці, повинні мати такі ознаки:

– не містити державної таємниці;

– не завдавати шкоди інтересам суспільства;

– належати до виробничої діяльності підприємства;

– мати дієву або потенційну комерційну цінність і створювати переваги в конкурентній боротьбі;

– бути обмеженими в доступі тощо.

Зазвичай, комерційною таємницею є така інформація:

– відомості про укладені або заплановані контракти. Не підлягають розголошенню не лише суть і текст договорів, контрактів, а й дата і сам факт їх укладення;

– відомості про рівень прибутку, цінову політику;

– документи, що характеризують працівників підприємства з того чи іншого боку;

– фінансові та адміністративні плани розвитку підприємства;

– дані про контрагентів (постачальників і клієнтів);

– незапатентовані науково-технічні розробки, бази даних та інші комп'ютерні програми;

– власні винаходи та раціоналізаторські пропозиції, які ще не захищені авторським або патентним правом; маркетингові дослідження; власні аналітичні огляди ринку.

Об'єкти інтелектуальної власності, щодо яких отримано патенти або авторські свідоцтва, немає сенсу відносити до комерційної таємниці, оскільки подібні об'єкти охороняються відповідним законодавством (законами України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 № 3687-ХІІ, «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ, «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 № 3688-ХІІ, «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 № 3689-ХІІ).

На документах, у яких міститься інформація, що становить комерційну таємницю, проставляють гриф «Комерційна таємниця» («КТ») або «Конфіденційно» («Конф.»).

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and state

Щоб захистити інформацію, яка є важливою для підприємства, обмежують доступ до неї. Тобто кожен працівник отримує можливість працювати лише з тими даними, які потрібні для виконання його обов'язків. Наприклад, менеджерів зі збуту не обов'язково мати доступ до бухгалтерських реєстрів, крім тих, у яких міститься інформація про контрагентів, з якими безпосередньо він працює. Також можна обмежити доступ до контрактів, укладених із постачальниками та покупцями. Комерційному директорові бухгалтерські реєстри потрібні для роботи, як і контракти. Таким чином, дані, пов'язані зі стратегічним розвитком підприємства, будуть відомі лише його комерційному директорові.

Із метою захисту інформації використовують спеціальні програми та обладнання, які унеможливають перегляд та/або копіювання важливої електронної інформації. Для цього блокують доступ до жорсткого диска або можливість використання змінних цифрових носіїв. Здійснення таких заходів покладають, зазвичай, на адміністратора системи. Інформацію, що становить комерційну таємницю, слід розбити на категорії за рівнем важливості:

1) відомості, які потребують максимально повної таємності;

2) інформація, розголошення якої можливе, але небажане;

3) повсякденна робоча інформація. Також складають список працівників, які мають доступ до кожної групи інформації.

Право суб'єкта підприємницької діяльності на комерційну таєм-

ницю може бути оформлене внесенням відповідних доповнень до таких документів:

– статуту підприємства (прописують, що запроваджується режим комерційної таємниці);

– засновницького договору;

– колективного договору;

– положення про комерційну таємницю і правила її збереження;

– положення про дозвільну систему доступу виконавців до документів і відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства;

– про режим роботи працівників із даними, що становлять комерційну таємницю, або з іншими локальними документами.

Способи розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю, можуть бути різними:

– повідомлення зазначених відомостей іншим особам, зокрема конкурентам;

– надання іншим особам для ознайомлення документів, у яких міститься інформація, що становить комерційну таємницю;

– повідомлення зазначених вище відомостей у засобах масової інформації тощо.

Правомірні відносини у сфері економічних відносин і захист конкуренції забезпечуються різними засобами, у тому числі юридичною відповідальністю. Як відомо, юридична відповідальність є заходом державного примусу і осудження, що застосовується за здійснення правопорушення і пов'язаний з покладанням на винну особу обов'язку витерпіти несприятливі наслідки особистого і майнового характеру.

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

Підставою для відповідальності конкретної особи є вчинене нею правопорушення. Розрізняють кілька умов виникнення відповідальності. Насамперед це вимога так званої конкурентної ситуації. Іншими словами, відмінність недобросовісної конкуренції від цивільного делікту полягає в тому, що така конкуренція припускає наявність акту конкуренції. Для позову про припинення недобросовісної конкуренції визначальним є факт, що сторони перебувають у конкурентних відносинах, а недозволена діяльність має конкурентну мету. Отже, у конкурентній ситуації визначальними є конкурентні відносини підприємців, що мають на ринку однакове коло клієнтів, є суперниками у сфері підприємства і пропонують на ринок ідентичні чи подібні товари (послуги). Разом з тим не потребується повний збіг сфер діяльності конкуруючих підприємців. Для визнання правопорушення достатньо часткового збігу сфер.

Друга умова відповідальності – винна дія (це положення спірне в науковій літературі у зв'язку з тим, що зі змісту Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» щодо суперечок про неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання немає потреби доводити, що порушник мав намір чи наявна інша форма провини при його здійсненні, спрямована на плутання споживачем джерела товару чи його послуги. Проте розгляд провини в тому аспекті, про який йтиметься далі як про одну з умов виникнення юридичної відповідальності,

характеризується особливостями, пов'язаними з природою недобросовісної конкуренції. Винна дія в такому виді правопорушення пов'язана насамперед з елементом недобросовісності. Заборона недобросовісної конкуренції розглядається як обмеження свободи підприємництва, що, у свою чергу, обмежує свободу конкуренції на ринку. Факт допущення свободи конкуренції об'єктивно спричиняє заподіяння шкоди інтересам однієї групи підприємців з боку їх вдаліших конкурентів. Але таке заподіяння шкоди в умовах товарного ринку вважається правомірним, оскільки зумовлюється легальними способами конкурентної боротьби.

Неправомірними кваліфікуються лише недобросовісні способи і прийоми ведення конкурентної боротьби на ринку. Отже, основна особливість винної дії в такому правопорушенні полягає в недобросовісності конкурента. Це встановлюється судовою практикою емпірично і залежить у кожному конкретному випадку від обставин справи. Згідно зі ст. 20 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» здійснення дій, визначених як недобросовісна конкуренція, спричиняє накладення Антимонопольним комітетом України штрафів, а також адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність у випадках, передбачених законодавством [8].

Розглянемо види юридичної відповідальності й типи санкцій, що застосовуються до правопорушників на основі класичної класифікації, а саме крізь призму галузевої належності юридичної відповідальності.

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and state

За здійснення дій, визнаних недобросовісною конкуренцією, законодавством передбачені санкції, що залежать від галузевої належності.

Кримінальна відповідальність передбачена за злочини, що порушують вимоги законодавства про збереження комерційної таємниці. Згідно зі ст. 231 Кримінального кодексу України умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, якщо це спричинило істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності, караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

Крім зазначених санкцій галузевої належності ст. 25 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» передбачені дві спеціальні санкції за окремі види правопорушень, визнаних недобросовісною конкуренцією, зокрема, вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням і копій виробів іншого суб'єкта господарювання. Ця санкція застосовується в разі встановлення факту неправомірного використання чужих позначень, рекламних матеріалів і упакування [ст. 4, 8] або копіювання виробів [ст. 6, 8]. Ця санкція означає безоплатне вилучення товарів, що стали предметом недобросовісної конкуренції. Особливість цієї санкції полягає в її застосуванні не тільки за два види

правопорушень, а й тоді, коли можливість плутання з діяльністю іншого суб'єкта господарювання не може бути усунута в інший спосіб.

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» в разі встановлення факту дискредитації суб'єкта господарювання Антимонопольний комітет України та його територіальні відділення мають право прийняти рішення про офіційне спростування за рахунок порушника поширених помилкових, неточних чи неповних відомостей в термін і спосіб, що визначаються законодавством або цим рішенням [8].

Таким чином, санкцією є спонукання порушника до здійснення дій з офіційного спростування зазначених відомостей за його рахунок.

Зауважимо, що всі застосовувані санкції становлять стягнення у вигляді грошового еквівалента, причому його межі дуже великі. У законодавстві необхідно закріпити той факт, що при обчисленні конкретного розміру стягнення необхідно враховувати такі фактори:

- провину особи;
- розмір переваг, отриманих у результаті здійснення правопорушення, якщо більшої шкоди завдано постраждалій особі, то більший розмір санкції;
- економічний стан правопорушника.

Останній критерій необхідно враховувати тільки тоді, коли неможливо розрахувати прибуток, отриманий недобросовісним конкурентом (наприклад, при незаконному використанні технології), а тому ви-

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

значена частка прибутку повинна інкримінуватись правопорушнику як отримана за рахунок неправомірних дій.

За порушення прав роботодавця щодо збереження комерційної таємниці законодавством України передбачено такі види відповідальності:

- матеріальна;
- адміністративна;
- кримінальна;
- цивільно-правова.

Матеріальна відповідальність.

Відповідно до ст. 132 Кодексу законів про працю України за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації при виконанні трудових обов'язків, працівники, крім працівників, що є посадовими особами, з вини яких заподіяно шкоду, несуть матеріальну відповідальність у розмірі прямої дійсної шкоди, але не більше свого середнього місячного заробітку [7].

Адміністративна відповідальність. У ст. 164-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено відповідальність за недобросовісну конкуренцію. Так, незаконне копіювання форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а також імітація, копіювання, пряме відтворення товару іншого підприємця, самовільне використання його імені тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 30 до 44 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (нмдг) з конфіскацією виготовленої продукції, знарядь виробництва і сировини або без такої. Умисне поширення неправдивих або неточних відомостей, які можуть завдати шкоди діловій репутації або

майновим інтересам іншого підприємця, тягне за собою накладення штрафу в розмірі від п'яти до дев'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Отримання, використання, розголошення комерційної таємниці, а також іншої конфіденційної інформації з метою заподіяння шкоди діловій репутації або майну іншого підприємця тягне за собою накладення штрафу в розмірі від 9 до 18 нмдг [5].

Кримінальна відповідальність.

Згідно зі ст. 231 Кримінального кодексу України (ККУ) умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, якщо це заподіяло істотну шкоду суб'єктові господарської діяльності, караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

Відповідно до ст. 232 ККУ умисне розголошення комерційної або банківської таємниці без згоди її власника особою, якій ця таємниця відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, якщо воно вчинене з корисливих чи інших особистих мотивів і завдало істотної шкоди суб'єктові господарської діяльності, карається штрафом у розмірі від 1000 до 3000 нмдг з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років [4].

Theoretical and methodological basis for ensuring information security of person, society and state

Цивільно-правова. Цивільно-правовою санкцією за недобросовісну конкуренцію є відшкодування збитку. Збиток, заподіяний внаслідок здійснення дій, визначених законом як недобросовісна конкуренція, підлягає відшкодуванню за позовами заінтересованих осіб у порядку, визначеному цивільним законодавством України (ст. 24 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції») [8].

Висновки. Системно дослідивши комерційну таємницю як окремий вид таємної інформації можна дійти висновку, що в Україні вирішенням проблеми, пов'язаної з комерційною таємницею, повинно стати прийняття закону «Про комерційну таємницю» та приведення українського законодавства у відповідність

із законодавством розвинутих країн з ринковою економікою.

Як свідчить судова практика, притягнути до матеріальної відповідальності колишніх працівників за розголошення комерційної таємниці майже неможливо через труднощі в отриманні доказів її розголошення, а також визначення розміру збитків. Таким чином, найбільш ефективними методами захисту комерційної таємниці будуть профілактичні заходи, якими передбачатиметься грамотний підхід до укладення трудових договорів (контрактів) та ведення кадрової політики, а також встановлення надійної системи технічного захисту інформації. Отже, будь-яка комерційна інформація має бути захищена, щоб ніхто інший не зміг скористатися нею у власних інтересах.

Список використаних джерел

1 Цивільний кодекс України // Голос України. – 2003. – № 45.

2 Господарський кодекс України // Голос України. – 2003. – № 49.

3 Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/611-93-п>.

4 Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

5 Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної

Ради України. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

6 Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС, TRIPS) : редакція від 06.12.2005. Документ 981 018 // База даних «Законодавство України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

7 Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради України. – 1971. – № 50. – Ст. 375.

8 Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

Рецензенти:

кандидат юридичних наук, професор

Е. Демський,

кандидат юридичних наук, доцент

Т. Ткачук

Теоретико-методологічні засади забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави

Аннотація: В статті системно досліджено комерційну тайну як окремий вид секретної інформації. Центральною проблемою понятійного апарату в цьому питанні є відсутність систематизованого законодавства по питанням комерційної тайни, відсутність єдиного підходу до захисту комерційної тайни. В Україні до цього часу відсутній повноцінний правовий механізм захисту інформації, що складає комерційну тайну.

Ключові слова: інформація з обмеженим доступом, комерційна тайна, захист комерційної тайни, право інтелектуальної власності, економічна конкуренція, недобросовісна конкуренція, конфіденційна інформація.

Abstract: Commercial confidentiality as a type of classified information was systematically investigated in the article. The main definition problem in this issue is the lack of systematized legislation on commercial confidentiality, the lack of a unified approach to the commercial confidentiality security. In Ukraine there is no complete legal mechanism of security the information which is a part of commercial confidentiality.

Key words: classified information, commercial confidentiality, security of commercial confidentiality, intellectual property rights, economic competition, unfair competition, confidential information.

УДК 343.3

ПРОЗОРОВ Андрій Юрійович

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИБОРСТВА СТАРОДАВНІХ ЧАСІВ

Постановка проблеми. Глобальна інформатизація світового співтовариства призвела до переорієнтації провідних країн світу на нові інформаційні принципи, зумовлює необхідність визначення нетрадиційних підходів до проблем забезпечення національної безпеки держави і насамперед її складової частини – інформаційної та воєнної безпеки.

Останні події геополітичного характеру, які відбуваються у світі, загалом свідчать про те, що боротьба між різними державами за домінацію над стратегічними зонами впливу виходить на якісно новий рівень. Війни в колишній Югославії та Іраку, збройний конфлікт між Грузією та Росією, трагічні події 11 вересня 2001 року в США, на Сході України, Єгипті, Франції, Лівані, Туреччині,